

تاریخچه

- نخستین نوع بیمه که مورد استفاده قرار گرفته، بیمه باربری دریایی است.
- دومین بیمه، بیمه آتش سوزی است که بعد از آتش سوزی مهیب لندن به فکر اندیشه‌گران رسید.
- اینکه کدامین قوم یا ملت، نخستین بار با بیمه آشنا شدند، معلوم نیست. برخی دریانوردان فنقی را مبتکر بیمه دریایی می‌دانند.

تاریخچه

3

بیمه دریایی:

- بدین صورت است که، دریانوردان از بازرگانان وام دریافت می‌کردند و هرگاه دریانورد بدهکار، باموفقیت سفر خود را به پایان می‌برد، موظف بود که اصل و بهره وام دریافتی را ظرف مدت معین به بازرگانان طلب کار بپردازد.
- در طی این مدت کالای دریانورد در گرو بازرگان بود و اگر بازرگان به موقع موفق به دریافت طلب خود نمی‌شد، می‌توانست کالا را حراج کند.
- اگر کشتی دریانورد با حوادث دریا مواجه می‌شد یا دزدان دریایی حمله‌ور می‌شدند و کالا به غارت می‌رفت وام‌دهنده حقی در مورد اصل و بهره وام پرداختی نداشت.
- بنابراین بازرگان وام دهنده، خطر را تقبل می‌کرد یعنی برگشت اصل و بهره وام در گرو سالم به مقصد رسیدن کالا بود. بهره این نوع وام‌ها بیشتر از وام عادی بود و این مابه‌التفاوت بین میزان بهره وام عادی و وام دریایی را می‌توان حق بیمه خطری محسوب کرد که بازرگان وام دهنده به عهده گرفته بود. این نوع وام‌ها را در تاریخ و پیدایش بیمه، بیمه وام‌های دریایی نامیده‌اند.

قهوه خانه لویدز

4

- قهوه‌خانه‌های لندن محل ملاقات ادیبان، تجار و دلالتان بود. در این قرن قهوه‌خانه‌های نقش مهمی در زندگی اجتماعی مردم انگلستان بازی می‌کردند. اخبار مهم روز ردوبدل می‌شد و مسایل اقتصادی و سیاسی نیز مورد بحث قرار می‌گرفت. همچنین معاملات بزرگ و حتی حراج‌ها در قهوه‌خانه‌ها انجام می‌شد.
- یکی از این قهوه‌خانه‌ها متعلق به «ادوارد لوید» بود که موقعیت مناسبی از نظر نزدیکی به اداره نیروی دریایی داشت.
- در سال ۱۶۹۷ لوید به انتشار روزنامه‌ای پرداخت به نام «اخبار لویدز» که در آن اخباری از نقاط مختلف جهان که مورد توجه عموم بود درج می‌شد.
- حدود بیست سال پس از انتشار نشریه لویدز، قهوه‌خانه مزبور مهم‌ترین مرکز معاملات بیمه‌ای شده بود.
- در سال ۱۷۶۰ نشریه دیگری به نام نشریه کشتیرانی و حمل و نقل کالاها منتشر شد.
- تا سال ۱۷۶۰ قهوه‌خانه لویدز مهم‌ترین مرکز برای معاملات بیمه‌ای شده بود.

موسسه لویدز

5

□ موسسه لویدز تنها موسسه بیمه ای است که سهامدار ندارد و بر سه رکن اساسی می باشد.

1. اطلاعات
2. نمایندگان لویدز
3. بیمه گران

موسسه لویدز

6

□ قسمت اول: اطلاعات.

□ مرتباً آخرین اطلاعات، تلگراف ها و اخبار مربوط به حرکت کشتی ها و جمع آوری خسارت های وارده به آنها را در تالار لویدز اعلام می کند.

□ قسمت دوم: نمایندگان لویدز.

□ نمایندگان لویدز را آژانس های لویدز در نقاط مختلف جهان خصوصاً در بندرهای مهم تشکیل می دهند. آنها مرتباً اخبار مربوط به ورود و خروج کشتی ها را به موسسه لویدز اطلاع می دهند و به کشتی های تجاری راهنمایی لازم را می نمایند. نمایندگان موظفند از اموال بیمه شده که دچار خسارت و زیان شده اند بازدید و زیان وارده را ارزیابی و صورت جلسه مربوط را تنظیم و گواهی نمایند. (رابطه های مستقر در بنادر کشورهای مختلف)

موسسه لویدز

7

- قسمت سوم: بیمه‌گران
- معاملات بیمه در موسسه لویدز را اعضا به طور مستقل انجام می‌دهند و لویدز در اینجا فقط واسطه است.
- بیمه‌گران لویدز به دو طبقه تقسیم می‌شوند:
 1. کسانی که معاملات را انجام می‌دهند.
 2. کسانی که سرمایه خود را در اختیار موسسه قرار می‌دهند و از منافع آن استفاده می‌کنند.

تاریخچه بیمه در ایران

8

- در سال ۱۳۱۰ خورشیدی، فعالیت جدی ایران در زمینه بیمه آغاز شد. در این سال بود که قانون و نظام‌نامه ثبت شرکت‌ها در ایران به تصویب رسید.
- متعاقب آن بسیاری از شرکت‌های بیمه خارجی از جمله گسترخ، آلیانس، ایگل، استار، یورکشایر، رویال، ویکتوریا، ناسیونال، سویس، فنیکس، اتحادالوطنی و ... به تأسیس شعبه یا نمایندگی در ایران پرداختند.
- گسترش فعالیت شرکت‌های بیمه خارجی، مسئولان کشور را متوجه ضرورت تأسیس یک شرکت بیمه ایرانی کرد.
- دولت در شانزدهم شهریور ۱۳۱۴ شرکت سهامی بیمه ایران را با سرمایه ۲۰ میلیون ریال تأسیس نمود. دو سال پس از تأسیس شرکت سهامی بیمه ایران یعنی در سال ۱۳۱۶، «قانون بیمه» در ۳۶ ماده تدوین شد و به تصویب مجلس شورای ملی رسید.

تاریخچه بیمه در ایران

9

- شرکت سهامی بیمه ایران با حمایت دولت به فعالیت خود ادامه داد و این حمایت منجر به تقویت نقش این شرکت در بازار بیمه کشور و توقف تدریجی فعالیت شعب و نمایندگی‌های شرکت‌های بیمه خارجی شد. این روند کماکان ادامه یافت تا آنکه در سال ۱۳۳۱ براساس مصوبه هیأت دولت کلیه شرکت‌های بیمه خارجی موظف شدند برای ادامه فعالیت خود در ایران مبلغ ۲۵۰ هزار دلار ودیعه نزد بانک ملی ایران تودیع نمایند و پس از آن نیز منافع سالیانه خود را تا زمانی که این مبلغ به ۵۰۰ هزار دلار برسد بر آن بیفزایند. این تصمیم موجب تعطیل شدن کلیه نمایندگی‌ها و شعب شرکت‌های بیمه خارجی در ایران به استثنای دو شرکت بیمه «یورکشایر» و «اینگستراخ» گردید و شرایط را برای گسترش فعالیت شرکت‌های بیمه ایران فراهم ساخت.
- نخستین شرکت بیمه خصوصی در ایران به نام «بیمه شرق» در سال ۱۳۲۹ خورشیدی تأسیس شد. پس از آن تا سال ۱۳۴۳ به تدریج هفت شرکت بیمه خصوصی دیگر به نام‌های آریا، پارس، ملی، آسیا، البرز، امید و ساختمان و کار به ترتیب تأسیس شدند و به فعالیت بیمه‌ای پرداختند.

تاریخچه بیمه در ایران

10

- از سال ۱۳۱۶ کلیه شرکت‌های بیمه موظف شدند، ۲۵ درصد از امور بیمه‌ای خود را به صورت اتکایی اجباری به شرکت بیمه ایران واگذار نمایند. این واگذاری عمدتاً از طریق لیست‌هایی که حاوی کلیه اطلاعات راجع به بیمه‌نامه‌های صادره و خسارت‌های پرداخت شده این شرکت‌ها بود انجام گرفت.
- بدیهی است ارائه اطلاعات به شرکت بیمه رقیب هیچ گاه نمی‌توانست مورد رضایت و علاقه شرکت‌های بیمه واگذارنده باشد. از سوی دیگر، با افزایش تعداد شرکت‌های بیمه، ضرورت اعمال نظارت بیشتر دولت بر این صنعت و تدوین اصول و ضوابط استاندارد برای فعالیت‌های بیمه‌ای به منظور حفظ حقوق بیمه‌گذاران و بیمه‌شدگان احساس می‌شد. به همین دلیل در سال ۱۳۵۰ «بیمه مرکزی ایران» به منظور تحقق هدف‌های فوق تأسیس شد.
- در ماده ۱ قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری چنین آمده است: «به منظور تنظیم و تعمیم و هدایت امر بیمه در ایران و حمایت بیمه‌گذاران و بیمه‌شدگان و صاحبان حقوق آن‌ها، همچنین به منظور اعمال نظارت دولت بر این فعالیت، مؤسسه‌ای به نام بیمه مرکزی ایران طبق این قانون به صورت شرکت سهامی تأسیس می‌گردد».

وظایف و اختیارات بیمه مرکزی ایران

11

1. تهیه آیین‌نامه‌ها و مقرراتی که با توجه به مفاد این قانون برای حسن اجرای بیمه در ایران لازم باشد.
2. تهیه اطلاعات لازم از فعالیتهای کلیه مؤسسات بیمه که در ایران کار می‌کنند.
3. فعالیت در زمینه بیمه‌های اتکایی اجباری.
4. قبول بیمه‌های اتکایی اختیاری از مؤسسات داخلی و خارجی.
5. واگذاری بیمه‌های اتکایی به مؤسسات داخلی و خارجی در هر مورد که مقتضی باشد.
6. اداره صندوق تأمین خسارت‌های بدنی و تنظیم آیین‌نامه آن، موضوع ماده ۱ قانون بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث مصوب سال ۱۳۴۷.
7. ارشاد، هدایت و نظارت بر فعالیت مؤسسات بیمه و حمایت از آنها در جهت حفظ سلامت بازار بیمه و تنظیم امور نمایندگی و دلالتی بیمه و نظارت بر امور بیمه اتکایی و جلوگیری از رقابت‌های ناسالم.

تاریخچه بیمه در ایران

12

- بیمه مرکزی ایران از نقش خاص و مهم خویش نیز غافل نبوده است و با حضور در بازارهای بیمه اتکایی بین‌المللی، فدراسیون بیمه‌گران و بیمه‌گران اتکایی آسیایی و آفریقایی و شرکت در اجلاس‌های بین‌المللی از جمله اتحادیه نظارت‌کنندگان بر مؤسسات بیمه نقش خود را در صحنه بین‌المللی ایفا کرده است.
- بیمه مرکزی ایران ضمن تبادل اطلاعات بیمه‌ای در این مجامع، بر دانسته‌های خود می‌افزاید و با مسائل و مشکلات و راه حل‌های موجود در کشورهای آسیایی و آفریقایی که می‌توانند بازار خوبی برای ایران و منطقه محسوب گردد آشنا می‌شوند.

تعریف واژه بیمه

13

- واژه بیمه که در زبان فرانسه assurance و در زبان انگلیسی insurance نامیده می‌شود.
- لغت شناسان معتقدند که واژه‌های لاتین و فرانسه از ریشه لاتین به معنای اطمینان گرفته شده است، و علاوه بر عقد بیمه در معنای تضمین، تأمین، اعتماد یا اطمینان به کار رفته است.
- واژه بیمه در اغلب زبان‌های دیگر نیز از همین ریشه مشتق شده است.
- در زبان فارسی به نظر می‌رسد که ریشه اصلی همان «بیم» است.
- عامل اساسی انعقاد عقد بیمه، ترس و گریز از خطر است و به سبب همین ترس، در واقع عقد بیمه وقوع می‌یابد.